

‘ L I T E R A I R Z E I S T ,

Jaarverslag 2013

Vrede van Utrecht

‘Kom Johan, Victor, Flip – in hemelsnaam -
vlieg Anna niet voortdurend in de haren.
Nee Lodewijk, kom uit de poppenkraam;
laat Willem daar de vrede maar bewaren...’

Het is een basisschool van naam en faam,
maar deze groep krijgt juf niet tot bedaren.
Dan vliegt ineens een houtduif op het raam
en is het rustig, voor het eerst in jaren.

Drie vette vegen tekenen de vrede
die in het klaslokaal is neergedaald.

Wanneer de juf weer adem heeft gehaald
hoort zij geluiden van het plein beneden.

Hel zacht klinkt daar een opgelucht gekoer
dat snel wordt overstemd door rumoer.

Maarten Beemster, die dit gedicht maakte bij de bronzen penning die door beeldend kunstenaar Cisca Jager is gemaakt ter gelegenheid van het 300 jarig bestaan van de Vrede van Utrecht 1713 2013 voor de expositie ‘Zeist viert vrede’ van 15 juni tot 1 september in Slot Zeist

Inleiding

De Stichting Literaire Activiteiten Zeist bestaat inmiddels 10 jaar en is daarmee stevig verankerd in het culturele leven van Zeist. In de afgelopen jaren zijn veel activiteiten gestart die inmiddels jaarlijks worden uitgevoerd, zoals de schrijversontmoetingen, de literaire cursussen en verschillende leesgroepen. Daarnaast zijn er diverse literaire projecten voor verschillende doelgroepen - van jong tot oud - ontwikkeld en uitgevoerd. Ook is inmiddels twee keer de LiteratuurPrijs Zeist uitgereikt. Literair Zeist wordt regelmatig benaderd voor een literaire invulling, o.a. op de Oude Algemeen Begraafplaats, de Open Monumentendagen en de Dag der Kunsten. Literair Zeist heeft voldoende ambities om Zeist de komende jaren (nieuwe) literaire projecten en activiteiten aan te bieden!

Bestuur en adviesgroep

In verband met het aflopen van de bestuurstermijn van Jantsje de Boer heeft Ludy Visser met ingang van januari 2013 het secretariaat overgenomen. Jantsje blijft als ambtelijk secretaris verbonden aan het bestuur.

Het Algemeen Bestuur vergaderde dit jaar drie maal, het Dagelijks Bestuur vijf maal.

Financiering

Dankzij een jaarlijkse subsidie van de gemeente Zeist en van de Van Veenendaal-Botstichting is Literair Zeist in staat haar activiteiten uit te voeren. Zonder deze financiering is Literair Zeist niet in staat om activiteiten zoals projecten, schrijversontmoetingen en de LiteratuurPrijs Zeist te realiseren.

Samenwerking

Ook in 2013 werd intensief en vruchtbaar samengewerkt met Bibliotheek Idea Zeist. Het betrof de deelprojecten 'Ontmoetingen met schrijvers', de 'Workshops en cursussen' en het 'Voorleesproject voor/door VMBO leerlingen'. De bibliotheek verzorgt veel praktisch, publicitair en administratief werk dat voor Literair Zeist buitengewoon belangrijk is, anders zouden we onze wensen niet kunnen realiseren. Hiervoor betaalt Literair Zeist een bescheiden vergoeding aan de bibliotheek.

In samenwerking met beeldende kunstgroep MIK uit Zeist en Cultuur Zeist werden 29 dichters aan beeldende kunstenaars gekoppeld voor de tentoonstelling 'Zeist viert vrede', gerealiseerd in het kader van de viering van de 'Vrede van Utrecht'.

Met Taalpodium Utrecht/Zeist wordt samengewerkt bij de voorbereiding en uitvoering voor de LiteratuurPrijs Zeist 2014.

Het Kinderpoëzieproject kon dankzij de medewerking van het Kunstenhuis/Werkschuit op 29 januari 2013 worden afgesloten met een presentatie van de bekroonde gedichten en een prijsuitreiking in het theater van het Kunstenhuis.

Met de boekwinkels werd een project 'Boek & Handel' ontwikkeld.

Belangstellenden

Vanaf de start verzamelt Literair Zeist huis- en e-mailadressen van belangstellenden die geïnteresseerd zijn in Literaire Activiteiten in Zeist en omgeving. Daarmee kunnen we onze doelgroep direct benaderen en via de e-mail eenvoudig relevante achtergrondinformatie sturen.

Het blijkt dat dit in hoge mate op prijs wordt gesteld. Er zijn ruim 600 belangstellenden geregistreerd. Het merendeel ontvangt regelmatig via de e-mail bericht over onze activiteiten.

Het relatief hoge aantal bezoekers aan onze schrijversontmoetingen en de grote deelname aan cursussen en leesgroepen, is mede te danken aan deze directe mailing. Ook worden onze activiteiten via de maandelijks verschijnende digitale Nieuwsbrief van Bibliotheek Idea Zeist onder de aandacht van ca. 3500 leden en niet-leden van de bibliotheek gebracht. Alle activiteiten worden via flyers, affiches en persberichten in Zeist e.o. bekend gemaakt

Website

Op onze website: www.literairzeist.nl vindt de bezoeker al onze activiteiten en veel achtergrondinformatie ten behoeve van die activiteiten. Veel 'goodwill' kweken we doordat iedere dag een ander gedicht op de homepage van de website wordt gepubliceerd.

Resultaten

1. Ontmoetingen met schrijvers.

Hoogtepunten was de ontmoeting met Geert Mak op 20 november met een uitverkochte zaal (200 bezoekers). Ook zeer goed bezocht was de avond met Jan Brokken (105 bezoekers) op 10 oktober. Hij vertelde een indrukwekkend verhaal over zijn recente boek 'De vergelding'. Peter Buwalda, de schrijver van de succesvolle roman *Bonita Avenue*, trok ca.60 belangstellenden tijdens de Boekenweek (20 maart). Alle ontmoetingen vonden 's avonds plaats.

Ook in seizoen 2013 - 2014 was het weer mogelijk om een passe-partout voor vier schrijversontmoetingen tegen een gereduceerd bedrag te kopen. Slechts vijf bezoekers maakten daarvan gebruik.

De bibliotheek zorgde weer voor de publiciteit, de organisatie en de uitvoering van deze avonden. Literair Zeist betaalt hiervoor een vergoeding aan de bibliotheek.

De ontmoetingen met schrijvers en dichters werden georganiseerd door Jantsje de Boer en Pieter Quelle.

Aan de vooravond van de Poëzieweek organiseerde Literair Zeist i.s.m. de bibliotheek een avond met Zeister dichters, gepresenteerd door de Utrechtse dichter Ruben van Gogh .

Aan deze avond werkten mee: Kees van Domselaar, Peter Knipmeijer, Shanna de Ruiters, Maarten Beemster, Laura Reedijk uit Zeist, Hanneke Verbeek uit De Bilt en Fred Penninga uit Utrecht. Drie poëziefhebbers uit Zeist droegen hun favoriete gedicht voor en in de pauze werden de bekroonde gedichten van het Kinderpoëzieproject vertoond op een groot scherm.

Ruben van Gogh droeg aan het eind van de avond ook voor uit eigen werk. Trio 3

Eilanden omljstte de avond met poëtische muziek. Een zeer geslaagde avond, hoewel het aantal bezoekers iets tegenviel met 45 belangstellenden.

2. Cursussen en leesgroepen

De cursussen en leesgroepen zijn een wezenlijk onderdeel van de activiteiten van Literair Zeist omdat ze de 'ontmoetingen' met de schrijvers en dichters verdiepen en een beter begrip voor literatuur bewerkstelligen. Alle leesgroepen en cursussen konden in het seizoen 2013-14 weer starten. Het lukte ook dit jaar niet om voldoende belangstellenden te werven voor een nieuwe cursus 'Bijbel en religie in de moderne literatuur', nu aangeboden op een dinsdagochtend in plaats van een avond.

Gecontinueerd werden de:

- twee cursussen *Moderne Nederlandse literatuur na 1950*. Ze worden gegeven door Henny Verheijden (neerlandica).
- twee leesgroepen *Litteraire thema's*, geleid door Paulien de Bruijn.
- de leesgroep *Wereldliteratuur*, aangestuurd door Jantsje de Boer (bibliotheekmedewerker).
- de leesgroep *Engelstalige literatuur* geleid door Mathee Valetton.
- de leesgroep *Geschiedenis & Romans* o.l.v. Arend Pietersma (historicus).
- de leesgroep *Moderne Nederlandse Poëzie*, geleid door Jos van Hest (poëziedocent en dichter).
- de leesgroep *Franstalige literatuur* o.l.v. Anje-Hélène van Zandwijk.

De leesgroepen hebben bijna allemaal meer dan het minimum aantal deelnemers, alleen

voor de leesgroep Franse literatuur lukte dit niet helemaal.

Totaal: 27 cursisten voor de cursussen Moderne Nederlandse Literatuur en 94 deelnemers voor de leesgroepen (seizoen 2013-2014)

De leesgroepen en cursussen vinden plaats in de bibliotheek in Zeist.

Ook dit jaar zijn de cursus- en deelnemersgelden weer via een eenmalige incasso geïnd, dit jaar met de nieuwe IBAN-rekeningnummers van de deelnemers. Deze wijze van betaling die Literair Zeist sinds het vorige seizoen heeft ingevoerd, zorgt ervoor dat de deelnemersbijdragen snel en efficiënt kunnen worden geïnd. De nieuwe regeling volgens de Europese regelgeving (SEPA) is wel omslachtiger en kost meer tijd.

Met ingang van het seizoen 2012-2013 betaalt Literair Zeist voor de dienstverlening van de bibliotheek met betrekking tot het beschikbaar stellen van te bespreken boeken voor de leesgroepen en de cursus Nederlandse Literatuur.

De tarieven voor deelname aan de cursussen en leesgroepen zijn met ingang van het seizoen 2013-2014 aangepast: leden van Bibliotheek Idea betalen nog hetzelfde tarief als voorgaande jaren, niet-leden betalen een iets hogere deelnemersbijdrage. Vorig seizoen was de verdeling leden – niet-leden 64 – 56, dit seizoen is dat 77 – 37. Voor een aantal deelnemers was deze tariefsverhoging ook een reden om lid te worden van Bibliotheek Idea.

De leesgroepen en de cursussen worden georganiseerd door Jantsje de Boer en Pieter Quelle.

3. LiteratuurPrijs Zeist 2014

Eind 2013 zijn de voorbereidingen gestart voor de LiteratuurPrijs Zeist 2014. Deze keer wordt daarvoor weer een gedichtenwedstrijd uitgeschreven, die in maart 2014 zal starten. Het Grafisch Lyceum Utrecht zal voor de LiteratuurPrijs Zeist een professioneel logo en de flyers en het affiche ontwerpen.

Organisatie: Fred Penninga, Henjo Hekman, Henny Verheijden en Jantsje de Boer.

4. Literaire activiteit voor jongeren

In samenwerking met Bibliotheek Idea Zeist wordt in het schooljaar 2013 – 2014 een succesvol Voorleesproject voor het VMBO uitgevoerd. Leerlingen van een derde klas van het Christelijk Lyceum (VMBO) lezen voor aan peuters in de kinderopvang. Deze leerlingen hebben vaak een magere voorleesgeschiedenis, maar met wat moeite kunnen ze zich toch wel de voorleesmomenten op school herinneren. Door juist hen met prentenboeken in aanraking te brengen zullen deze herinneringen naar boven komen. Door hen zelf te laten voorlezen ervaren zij hoe plezierig het voor kinderen is. Op deze manier wordt het voorlezen in een sociale interactieve context geplaatst. Deze voorleeservaring kan de mogelijke weerstanden tegen het lezen in het algemeen en de bibliotheek in het bijzonder wegnemen. Uitgaande van de positieve ervaringen van de leerlingen met het voorlezen tijdens dit project kan het voorleesgedrag later worden beïnvloed. Naast de ervaring van het voorlezen is ook het bezoek aan de instelling en hoe zich te gedragen een wezenlijk onderdeel van de opdracht. De leerlingen krijgen in januari 2014 voorbereidingslessen op school en daarna een zoekopdracht in de bibliotheek. Vervolgens verzorgt de bibliotheek workshops voorlezen voor deze leerlingen. Aansluitend, tijdens de Nationale Voorleesdagen 2014 zullen 21 leerlingen in groepjes van twee voorlezen op drie kinderdagverblijven in Zeist.

De kosten voor voorbereiding en uitvoering van deze activiteiten worden door de bibliotheek bij Literair Zeist in rekening gebracht.

Ludy Visser en Jantsje de Boer zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van dit project

5. Vrede van Utrecht.

Ad van Strien en Henjo Hekman hebben op uitnodiging van MIK (beeldende kunstgroep Zeist) 29 beeldende kunstenaars gekoppeld aan even zoveel dichters uit Zeist en omstreken. Tijdens een werkavond in het Kunstenhuis lieten de dichters zich inspireren door de Vrede van Utrecht en het kunstwerk van de kunstenaar waaraan zij waren gekoppeld. Van 15 juni tot 1 september waren de resultaten te zien op de prachtige expositie 'Zeist viert vrede' in Slot Zeist. Dit project werd uitgevoerd onder de paraplu van Cultuur Zeist. Helaas werd de inzet van Literair Zeist en MIK in dit project enigszins onderbelicht in de PR.

6. Allochtonenproject

Twee bestuursleden hebben gedurende het verslagjaar gesprekken gevoerd met Bette Kaspers en een aantal allochtone inwoners van Zeist, waaronder een aantal oud-deelnemers van het vertelproject dat in 2011 werd uitgevoerd. Ze hebben mogelijkheden besproken om een of meer literaire activiteiten door en voor allochtonen te ontwikkelen en uit te voeren. Aan het eind van 2013 is een leesgroep gestart die boeken van allochtone schrijvers bespreekt. Verder worden er plannen ontwikkeld voor een of meer schrijversontmoetingen met allochtone schrijvers.

Een van deelnemers aan deze 'denktank' zal worden betrokken bij het 'Oral History' project van de Erfgoedpartners van Zeist. Hij ontvangt in januari 2014 een training om als interviewer aan de slag te kunnen gaan. Hij zal dan met name allochtone Zeistenaren interviewen over hun werkzame leven in Zeist. Deze verhalen zullen, samen met de verhalen van autochtone Zeistenaren over hun werkzame verleden in verdwenen of veranderde beroepen, te lezen zijn op de website 'Het geheugen van Zeist' (www.geheugenvanzeist.nl).

Verantwoordelijk voor de uitvoering van het allochtonenproject zijn Ad van Strien en Mathee Valeton.

7. Poëzie-activiteiten voor kinderen

Op basis van de evaluatie van het Poëzieproject voor kinderen dat in 2012 werd uitgevoerd op drie basisscholen in Zeist is aan Gerard Beentjes gevraagd een nieuw gedichtenproject voor het schooljaar 2014 -2015 te ontwikkelen.

8. Project Boek & Handel

In het kader van het Jaar van het Voorlezen 2013 ontwikkelde Literair Zeist een voorleesproject, dat tot doel had om het voorlezen en de verkoop van boeken te stimuleren. Het project Boek & Handel dat door Fred Penninga, Ludy Visser en Jantsje de Boer voor de boekwinkels ontwikkelden, werd met instemming door de boekwinkels ontvangen. 'Prominente' inwoners van Zeist-en-directe-omgeving werden uitgenodigd om drie titels te kiezen uit de CPNB 'Bestseller top 60 lijst', vervolgens zouden ze dan in het najaar uit één van die boeken voorlezen in één van de drie deelnemende boekhandels. Literair Zeist zou zorgen voor de boeken waaruit de 'prominenten' wilden voorlezen en de presentatie van deze avonden in de boekwinkels. De Muziekschool zou deze avonden muzikaal te omlijsten.

Helaas lukte het niet om voldoende prominente Zeistenaren bereid te vinden voor dit project, zodat het niet door kon gaan.

In 2014 zullen opnieuw gesprekken met de drie boekhandels worden gevoerd over samenwerking met Literair Zeist, o.a. bij de schrijversontmoetingen, de LiteratuurPrijs Zeist 2014 en te ontwikkelen nieuwe activiteiten.

Verantwoordelijk voor de uitvoering van het project Boek & Handel waren Ludy Visser, Fred Penninga en Jantsje de Boer

9. Marsmanproject

Eind 2013 is de eerste aanzet gegeven voor een nieuw Marsmanproject. Door gebrek aan mankracht blijkt het lastig om een 'Marsmanlezing' te realiseren. Er zal gekeken worden naar een project, dat met de beschikbare middelen en menskracht in 2014 -2015 gerealiseerd kan worden.

Verantwoordelijk voor de uitvoering van het Marsmanproject zijn Henjo Hekman, Henny Fokkema en Mathee Valeton

10. Boek & Film

Al een aantal jaren bestond de wens om een serie Boek & Film te realiseren in Zeist op onze agenda. Aan het eind van dit jaar zijn daarvoor de eerste stappen gezet en het streven is om de serie in seizoen 2014-2015 te programmeren in samenwerking met FIGI-bioscoop.

De eerste gesprekken daarover zullen in januari 2014 worden gevoerd.

Verantwoordelijk voor de uitvoering van dit project zijn Henny Verheijden, Fred Penninga en Jantsje de Boer

11. Tot slot

Literair Zeist kan weer terug zien op een mooi jaar. Ze nam initiatieven voor een aantal nieuwe activiteiten die in 2013 op de rails zijn gezet en in 2014 zullen worden uitgevoerd. Ook dit jaar bleek dat in de praktijk door een gebrek aan menskracht ideeën niet zo snel als gewenst tot uitvoering kunnen worden gebracht. Bestuursleden zijn vrijwilligers die een beperkte tijd tot hun beschikking hebben om zich in te zetten voor activiteiten van Literair Zeist. Daarnaast is Literair Zeist afhankelijk van de inzet van partners en medeorganisatoren bij de uitvoering van gewenste activiteiten. Ook kost het werven van fondsen voor aanvullende financiering zeer veel tijd en vaak zonder resultaat.

Samenstelling bestuur Literair Zeist in 2013

Dagelijks Bestuur:

Wim den Heijer – voorzitter
Mathee Valeton - penningmeester
Ludy Visser – secretaris

Algemeen Bestuur

Henjo Hekman – lid
Fred Penninga – lid
Ad van Strien – lid

Adviseurs:

Pieter Quelle – o.a. projectleider van diverse gedichtenprojecten.
Gerard Beentjes – dichter/docent, eigenaar Literaire Werkplaats in Eemnes
Henny Verheijden – docente Nederlands
Wim van Til – directeur Poëziecentrum Nederland te Bredevoort
Theo de Rijk
Kees van Domselaar – dichter en rector Christelijk Lyceum Zeist

Ambtelijk secretaris:

Jantsje de Boer

17 maart 2014

Namens het bestuur, Ludy Visser, secretaris